

CONSILIUL LEGISLATIV

AVIZ
**referitor la propunerea legislativă pentru modificarea
Legii învățământului superior nr. 199/2023**

Analizând **propunerea legislativă pentru modificarea Legii învățământului superior nr. 199/2023**, transmisă de Secretarul General al Camerei Deputaților cu adresa nr. Plx.55/20.02.2024 și înregistrată la Consiliul Legislativ cu nr. D167/21.02.2024,

CONSILIUL LEGISLATIV

În temeiul art. 2 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 73/1993, republicată, cu completările ulterioare, și al art. 33 alin. (3) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ, cu modificările ulterioare,

Avizează favorabil propunerea legislativă, cu următoarele observații și propuneri:

1. Propunerea legislativă are ca obiect modificarea și completarea Legii învățământului superior nr. 199/2023, cu modificările și completările ulterioare, cu scopul de a veni în sprijinul studenților cu cerințe educaționale speciale, prin creșterea gradului de accesibilitate la învățământul superior, precum și prin responsabilizarea instituțiilor de învățământ superior, în vederea asigurării egalizării șanselor pentru această categorie de studenți.

2. Prin conținutul său normativ, propunerea legislativă se încadrează în categoria legilor organice, fiind incidente prevederile art. 73 alin. (3) lit. n) și p) din Constituția României, republicată.

În aplicarea prevederilor art. 75 alin. (1) din Legea fundamentală, prima Cameră sesizată este Camera Deputaților pentru dispozițiile circumscrise domeniului prevăzut la art. 73 alin. (3) lit. n) și Senatul pentru dispozițiile circumscrise domeniului prevăzut la art. 73 alin. (3) lit. p) din Legea fundamentală.

Față de cele de mai sus, devin incidente prevederile art. 75 alin. (4) și (5) din Legea fundamentală, referitoare la întoarcerea legii.

3. Precizăm că, prin avizul pe care îl emite, Consiliul Legislativ nu se pronunță asupra oportunității soluțiilor legislative preconizate.

4. În ceea ce privește domeniul de reglementare al prezentei propuneri legislative, precizăm că norme similare sunt prevăzute în secțiunea a 2-a - „Educație” - a capitolului II - „Drepturile persoanelor cu handicap” - din cuprinsul Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

5. Prevederile referitoare la drepturile care urmează a fi acordate studenților cu cerințe educaționale speciale - și, pe cale de consecință, obligațiile corelative implicite ale instituțiilor de învățământ superior - cele referitoare la înființarea în cadrul acestora a unor centre de sprijin pentru studenții respectivi, precum și cele privind crearea bazelor de date pentru colectarea datelor lor cu caracter personal urmează a se aplica atât instituțiilor de stat, cât și celor particulare.

Referitor la drepturile studenților din **instituțiile de învățământ superior particulare** autorizate provizoriu/acreditate, precizăm că art. 98 alin. (4) din Legea nr. 199/2023 prevede că aceștia *„beneficiază din partea statului de toate facilitățile acordate de stat studenților din învățământul de stat, conform legii, cu excepția dreptului la finanțare, la burse, la scutiri de taxe la cazare și cantină”*.

Pe de altă parte, în ceea ce privește norma preconizată pentru art. 149 alin. (5¹), referitoare la dublarea costului mediu per student aferent finanțării alocate pentru „studenții cu dizabilități”, aceasta se va aplica doar **învățământului superior de stat**, norma respectivă fiind prevăzută în cuprinsul capitolului referitor la finanțarea și patrimoniul instituțiilor de învățământ superior de stat.

Prin urmare, în forma propusă, soluțiile legislative respective stabilesc un tratament juridic diferit între instituțiile de învățământ superior, în sensul că măsurile de sprijin prevăzute în proiect se vor aplica atât în cazul instituțiilor de stat, cât și al celor particulare, în vreme ce de finanțarea alocată de la bugetul de stat pentru sprijinirea măsurilor respective vor beneficia doar instituțiile de stat.

Pe de altă parte, precizăm că, potrivit Legii nr. 199/2023, **instituțiile de învățământ superior particulare**, ca persoane juridice de drept privat, beneficiază de un statut juridic distinct, așa cum reiese și din următoarele prevederi ale legii:

- „*Instituțiile de învățământ superior particulare și profesionale particulare au autonomie universitară, conform prevederilor prezentei legi, și autonomie economico-financiară, având drept fundament proprietatea privată, garantată de Constituția României, republicată*” (art. 97 alin. (2) din lege);

- „*Structurile instituțiilor de învățământ superior particulare și profesionale particulare, atribuțiile, durata mandatelor, precum și alte considerente legate de statutul acestora sunt stabilite prin carta universitară, avizată de fondatori și aprobată de senatul universitar. Deciziile, în acest sens, aparțin instituției de învățământ superior*” (art. 97 alin. (3) din lege);

În ceea ce privește sursele de finanțare ale instituțiilor de învățământ superior particulare și profesionale particulare, acestea sunt prevăzute la art. 101 din lege.

Prin urmare, având în vedere considerentele menționate, apreciem că este necesară revederea soluției legislative propuse, astfel încât aceasta să fie corelată cu prevederile actului de bază și să nu afecteze statutul juridic și activitatea instituțiilor de învățământ superior particulare, inclusiv profesional particulare.

6. Din punct de vedere terminologic, propunerea legislativă folosește sintagma „**cerințe educaționale speciale**”, fără ca aceasta să fie definită în actul de bază. În schimb, sintagma respectivă este definită de Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023, cu modificările și completările ulterioare. De asemenea, o noțiune similară - „cerințe educative speciale” - este definită la art. 5 pct. 12 din Legea nr. 448/2006.

Astfel, potrivit pct. 11 din anexa la Legea nr. 198/2023, „*Cerințele educaționale speciale (CES) reprezintă necesitățile educaționale suplimentare, complementare obiectivelor generale ale educației, adaptate particularităților individuale și celor caracteristice unei anumite deficiențe/dizabilități sau tulburări/dificultăți de învățare ori de altă natură, precum și o asistență complexă de natură medicală, socială și/sau educațională*”.

Așa cum rezultă din definiția respectivă, **cerințele educaționale speciale** includ și necesitățile educaționale suplimentare, complementare obiectivelor generale ale educației, adaptate particularităților caracteristice unei anumite **deficiențe/dizabilități**.

Prin urmare, în ipoteza în care prezenta propunere legislativă are în vedere noțiunea respectivă în înțelesul Legii nr. 198/2023, recomandăm ca, atunci când norma vizează toate categoriile de studenți cu cerințe educaționale speciale (inclusiv pe cei cu dizabilități) să se folosească, potrivit definiției menționate, sintagma **„cerințe educaționale speciale”**, urmând ca expresia **„studenți cu dizabilități”** să fie folosită doar atunci când este vizată exclusiv această categorie de studenți.

7. Față de cele arătate, și având în vedere că sintagma „cerințe educaționale speciale” nu este definită în cuprinsul actului de bază, în ipoteza în care intenția inițiatorului este de a folosi noțiunea respectivă în sensul definit în Legea nr. 198/1999, la **actualul pct. 1 al art. I**, sugerăm reformularea normei propuse pentru **partea introductivă a alin. (1) al art. 129¹** după cum urmează:

„Art. 129¹. – (1) Studenții cu cerințe educaționale speciale, astfel cum sunt definite la pct. 11 din anexa la Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023, cu modificările și completările ulterioare, au dreptul la:”

De asemenea, semnalăm că normele marcate cu litere care fac obiectul enumerării trebuie finalizate cu semnul de punctuație „;”, cu excepția celei prevăzute la lit. m), în finalul căreia va fi introdus punctul.

La norma propusă la **lit. a)**, întrucât termenii „orientare” și „ghidaj” sunt sinonimi, recomandăm ca în locul expresiei „orientare și ghidaj personalizat” să fie utilizată sintagma **„consiliere și orientare personalizată”**.

Referitor la expresia „oferite de o persoană de referință la nivelul universității”, semnalăm că aceasta este lipsită de claritate, previzibilitate și rigoare normativă, fiind necesară revederea și reformularea normei.

Totodată, pentru un plus de rigoare terminologică, termenul „universității” va fi înlocuit cu sintagma **„instituției de învățământ superior”**. Observația este valabilă și pentru celelalte situații similare din cuprinsul proiectului.

La **lit. b)**, este necesară revederea expresiei „acces fizic în toate spațiile universității (spații de învățământ, spații administrative, spații de cazare, masă și lectură)”, pentru următoarele considerente:

a) noțiunea de „spațiu universitar” este definită la art. 13 alin. (1) și (2) din Legea nr. 199/2023;

b) art. 38 alin. (3) teza a doua din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prevede că „*nu este permisă prezentarea unor explicații prin folosirea parantezelor*”.

Referitor la expresia „normativele de accesibilitate în vigoare”, precizăm că aceasta este lipsită de previzibilitate. Prin urmare, este necesară identificarea expresă a normelor avute în vedere. În acest sens, menționăm că art. 18 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 448/2006 prevede că „*accesibilizarea clădirilor în care își desfășoară activitatea unitățile și instituțiile de învățământ prin asigurarea, în interiorul acestora, a adaptărilor specifice fiecărui tip de handicap, fără ca enumerarea să fie limitativă, după cum urmează:*

(i) pentru persoanele cu handicap locomotor și cu mobilitate redusă: rampe și/sau, după caz, sisteme electronice ori automatizate de acces, elevatoare sau lifturi;

(ii) pentru persoanele cu handicap vizual sau cu dificultăți de vedere, inclusiv cu surdocecitate: sisteme acustice de ghidaj și hărți tactile;

(iii) pentru persoanele cu handicap auditiv: sisteme de avertizare vizuală și amplificatoare electronice de sunet pentru protezele auditive;

(iv) pentru persoanele cu handicap mintal și psihic: sistem de ghidaj în limbaj ușor de citit.”

Prin urmare, având în vedere că în legislație există reglementări cu privire la adaptări specifice fiecărui tip de handicap, recomandăm eliminarea textului propus sau folosirea normei de trimitere.

De asemenea, pentru o informare completă, propunem ca menționarea actului internațional să se facă astfel: „**Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități, adoptată la New York de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 13 decembrie 2006, deschisă spre semnare la 30 martie 2007 și semnată de România la 26 septembrie 2007, ratificată prin Legea nr. 221/2010**”.

La **lit. c)**, având în vedere că enumerarea de la alin. (1) vizează, potrivit părții introductive, drepturi ale studenților cu cerințe educaționale speciale, este de analizat dacă mai este necesară redarea, în cuprinsul tezei a doua, a obligației corelative a instituției de învățământ superior.

La **lit. f)**, fără a ne pronunța asupra oportunității soluției legislative, din formularea propusă rezultă că norma se aplică doar studenților cu dizabilități, nu și altor studenți cu cerințe educaționale speciale, cum sunt, de exemplu, cei cu tulburări specifice de învățare. În ipoteza însușirii acestei observații, expresia „în funcție de dizabilitatea studentului” ar putea fi redată sub forma „în funcție de **cerințele educaționale speciale ale studentului**”. Formulăm o observație similară și pentru norma preconizată pentru **lit. g)**.

La **lit. h)**, semnalăm că termenul „îndrumător” nu este definit în cuprinsul actului de bază, fiind, prin urmare, lipsit de previzibilitate. Prin urmare, recomandăm revederea normei propuse. Sub acest aspect, Legea nr. 448/2006 definește, la art. 5, noțiunile de „*asistent personal al persoanei cu handicap grav*”, „*asistent personal profesionist*” și, respectiv, „*însoțitor*”.

De asemenea, pentru un plus de rigoare în exprimare, propunem ca termenul „interpret” să fie înlocuit cu sintagma „interpret **în limbaj mimico-gestual**”.

La **lit. i)**, semnalăm că norma preconizată este de natură să genereze confuzii în aplicare, fiind necorelată cu prevederile art. 16 alin. (8) din Legea nr. 448/2006, care prevede că „*studenții cu handicap beneficiază, la cerere, de reducere cu 50% a taxelor pentru cazare și masă la cantinele și căminele studențești*”. Prin urmare, se impune revederea sau eliminarea normei.

La **lit. j)**, pentru fluența normei, sugerăm reformularea acesteia astfel:

„j) consiliere **socială, psihologică și medicală, precum și consiliere și orientare** în carieră adaptate nevoilor **acestora**;”.

În ceea ce privește norma preconizată pentru **lit. k)**, considerăm că intervenția legislativă respectivă ar trebui să vizeze norma prevăzută la art. 129 alin. (3) din lege, referitoare la categoriile de studenți care beneficiază de burse sociale de studii.

La **lit. l)**, din textul propus nu reiese cine poate avea calitatea de „îndrumător”, astfel încât să asigure asistență persoanelor cu dizabilități. Precizăm că, la art. 18 alin. (2) din Legea nr. 448/2006, se prevede că „*Preșcolarii, elevii și studenții cu handicap, împreună cu asistenții personali și asistenții personali profesioniști, după caz, au dreptul la locuri gratuite în tabere de odihnă, o dată pe an, indiferent de forma de învățământ*”.

Totodată, precizăm că, prin utilizarea sintagmei „în conformitate cu Metodologia aprobată în acest sens”, norma propusă este lipsită de predictibilitate și claritate. Referitor la acest aspect, menționăm că *Metodologia privind organizarea taberelor studențești se aprobă prin ordin al ministrului familiei, tineretului și egalității de șanse, care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.*

La **lit. m)**, reiterăm observația referitoare la utilizarea necorelată a noțiunilor de „dizabilitate” și „cerință educațională specială”, prin raportare la definiția prevăzută la pct. 11 din anexa la Legea nr. 198/2023.

La **teza întâi**, pentru fluența normei, expresia „personal didactic și administrativ” va fi redactată sub forma „**personalul** didactic și administrativ”. Totodată, la **teza a doua**, pentru unitate de redactare, expresia „personalului administrativ și cadrelor didactice” va fi înlocuită cu sintagma „personalului **didactic și administrativ**”.

La **alin. (2)**, sub rezerva observației referitoare la utilizarea sintagmei „cerințe educaționale speciale”, semnalăm că textul propus folosește, în mod neunitar, expresiile „studenții cu dizabilități și cerințe educaționale speciale” și „studenții cu dizabilități”. De asemenea, pentru evitarea repetiției, propunem ca partea finală a normei să fie redată sub forma „... pentru studenții **respectivi**”.

La **alin. (3)**, pentru un plus de rigoare normativă și unitate terminologică cu prevederile art. 125 alin. (10) teza a treia din Legea nr. 199/2023, recomandăm ca partea finală a normei propuse să fie reformulată astfel: „... **respectarea prevederilor Regulamentului (UE) 2016/679, precum și ale legislației naționale aplicabile domeniului protecției datelor**”.

8. La **actualul pct. 3**, cu referire la norma preconizată pentru **art. 149 alin. (5¹)**, fără a ne pronunța asupra oportunității soluției legislative propuse, precizăm că aceasta vizează exclusiv studenții cu dizabilități, deși drepturile acordate și centrele de sprijin care se înființează în cadrul instituțiilor de învățământ superior îi vizează pe toți studenții cu cerințe educaționale speciale.

9. La **art. II**, cu referire la soluția legislativă privind stabilirea atribuțiilor principale ale centrelor de sprijin pentru studenții cu cerințe educaționale speciale prin ordin al ministrului educației, propunem reconsiderarea acesteia, astfel încât norma respectivă să nu aducă atingere principiului constituțional al autonomiei universitare, a cărei exercitare este reglementată prin Legea învățământului superior.

Astfel, considerăm că atribuțiile principale ale centrelor de sprijin respective trebuie stabilite la nivel de lege, iar înființarea, organizarea și funcționarea acestora urmează a fi aprobate prin hotărâre a senatului universitar.

10. Sub rezerva însușirii observațiilor formulate în cuprinsul prezentului aviz, propunem ca propunerea legislativă să fie structurată, din punctul de vedere al normelor de tehnică legislativă și al uzanțelor normative în materie, astfel:

„Lege pentru modificarea și completarea Legii învățământului superior nr. 199/2023

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Art. I. - Legea învățământului superior nr. 199/2023, publicată în Monitorul Oficial al României, **Partea I**, nr. 614 din 5 iulie 2023, **cu modificările și completările ulterioare**, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 129, alineatul (3) se modifică și va avea următorul cuprins:”.

«(3) ...».

2. La articolul 129, **alin.** (10) se abrogă.

3. După articolul 129 se introduce un nou articol, **art.** 129¹, cu următorul cuprins:

«Art. 129¹. - (1) ...».

4. La articolul 149, după **alineatul** (5) se introduce un nou alineat, **alin.** (5¹), cu următorul cuprins:

«(5¹) ...».

Art. II. – În termen de 60 zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, normele privind accesibilizarea învățământului superior se aprobă prin ordin al ministrului educației, care se publică în Monitorul Oficial al României, **Partea I**”.

PREȘEDINTE

Florin IORDACHE

București

Nr. 216/07.03.2024

Legea învățământului superior

1 promulgată prin D. nr. 976/2023 M. Of. nr. 614/5 iul. 2023
 Decret privind promulgarea Legii învățământului superior

2 modificări prin O.U.G. nr. 72/2023 M. Of. nr. 792/1 sep. 2023 *modifică art. 57 alin. (2), art. 98 alin. (4) și art. 128 alin. (12), (13) și (16)*
 Ordonanță de urgență pentru modificarea unor acte normative în domeniul educației, precum și pentru modificarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ

aprobată cu modificări și L. nr. 427/2023 M. Of. nr. 2/3 ian. 2024
 completări prin

3 completat prin O.U.G. nr. 115/2023 M. Of. nr. 1139/15 dec. 2023 *introduce alin. (19) la art. 260*
 Ordonanță de urgență privind unele măsuri fiscal-bugetare în domeniul cheltuielilor publice, pentru consolidare fiscală, combaterea evaziunii fiscale, pentru modificarea și completarea unor acte normative, precum și pentru prorogarea unor termene

Dispune republicarea cu renumerotare

Prevederile art. LIII intră în vigoare la data de 1 ianuarie 2024, cu următoarele excepții: a) pct. 12 referitor la dispozițiile art. 26 alin. (1) lit. d) și f), pct. 27 referitor la dispozițiile art. 45 alin. (14), pct. 52, 58, 89, 92, 105, 113 intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, a prezentei ordonanțe de urgență; b) pct. 116 intră în vigoare începând cu data de 1 a lunii următoare datei de la care România este autorizată să aplice o măsură specială de derogare de la dispozițiile Directivei 2006/112/CE a Consiliului din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată, cu modificările și completările ulterioare; c) pct. 128 și 129 intră în vigoare la data de 18 ianuarie 2024; Prevederile art. LVI alin. (3) intră în vigoare la data de 1 ianuarie 2024; Prevederile art. LXIV, pct. 7 intră în vigoare la 10 zile de la data publicării prezentei ordonanțe de urgență în Monitorul Oficial al României, Partea I;

4 modificări prin L. nr. 427/2023 M. Of. nr. 2/3 ian. 2024 *aprobă cu modificări și completări O.U.G. nr. 72/2023; modifică art. 211 alin. (26) și art. 259*
 Lege privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 72/2023 pentru modificarea unor acte normative în domeniul educației, precum și pentru modificarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul

L. nr. 221/2010 (ratificare)

M. Of. nr. 792/26 nov. 2010

Convenție privind drepturile persoanelor cu dizabilități, adoptată la New York de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 13 decembrie 2006, deschisă spre semnare la 30 martie 2007 și semnată de România la 26 septembrie 2007

ratificat

L. nr. 221/2010

M. Of. nr. 792/26 nov. 2010

1 ratificat prin

L. nr. 221/2010

M. Of. nr. 792/26 nov. 2010

Lege pentru ratificarea Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități, adoptată la New York de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 13 decembrie 2006, deschisă spre semnare la 30 martie 2007 și semnată de România la 26 septembrie 2007